

Peter Wohlleben A fák titkos élete

Mesél az erdő Barotányi Zoltán

<http://m.magyararancs.hu/konyv/mesel-az-erdo-103088>

2017/12. (03. 23.)

A tudományos bestseller receptje ebben az esetben a következő: vegyél egy, az erdőkért rajongó német urat, aki több mint két évtizedet nyomott le a német erdőfelügyeletnél, azután elege lett a közszolgálatból, s azóta sajátos ökológiai törekvéseit egy környezetbarát erdőgazdaság vezetőjeként és népszerűsítő könyvek szerzőjeként éli ki.

Peter Wohlleben, aki mostanában a festői (és bizonyos pontjain még aktívan utóvulkanikus) Eifel-hegységben tanulmányozhatja kedvenc bükk- és tölgyfái életét, különleges szerepet tulajdonít az erdőknek, azok lakóinak, különösen a fáknak. S ezt készséggel el is hisszük neki, amikor a tárgyának minden részletét, a fákkal borított rengeteg minden zugát behatóan ismerő szerző könnyed kézzel, laikusok számára is érthető tónusban megírt, frappánsan tömör, ugyanakkor enciklopédikus gazdagságú kötetét olvashatjuk. A fák titkos élete címében is ígéri, hogy feltárja, mennyiben többek a fák annál, aminek a közhiedelem tartja őket – jobb esetben árnyat adó, lombos, néha illatozó tereptárgynak, rosszabb esetben ledöntendő akadálnak, leendő bútorlapnak vagy kapanyélnek. A német szerző fontos elemzési szempontja, hogy a fák nem csupán magukban fontosak, és a legjobbat, legtöbbet akkor tudják kihozni magukból, ha csoportban működhetnek. Sőt, nem is csak az azonos fajok példányaiból álló, a sajátjaikat készséggel segítő, az idegen példányokat viszont inkább kiszorító erdei gengek hatékonyságát szemlélteti sikerrel, de meggyőzően érvel a fajokon, sőt rendszertani határokon túllépő szimbiózis hasznai mellett is. Az erdő ugyanis gombafonalak sűrű labirintusa, az úgynevezett gyökérkapcsoltság révén hálózatba rendeződő fák összessége, és a gyökereiken megtelepedő, micéliumuk segítségével a fáktól (például éltető cukor formájában) vámot is szedő gombák nemcsak tápanyagokat, de információt is továbbítanak. Ezek segítségével az erdő fái maguk is tudomást szerezhetnek, azaz információt kaphatnak a rájuk váró veszélyekről, ahogy a biztató fejleményekről is.

Wohlleben könyve a gombafonalak (hifák) által alkotott föld alatti, vizet, táplálékot,

a fák számára hasznos és káros ásványi anyagokat szállító rendszernek (az ún. Wood Wide Webet) talán radikálisnak ható értelmezését is nyújtja. De mint előbb mondtuk, az ő könyvében minden az erdő életében fontos momentum értéke megnő egy kicsit, s egyben rendre új értelmet kap. Szinte alig lehet meghatottság nélkül olvasni a sorokat arról, hogyan gondozzák a fák idős, beteg társukat, de a sérült vagy tudatos emberi beavatkozás révén megsebzett fák tragédiájáról is megindító leírásokat kapunk. A szerző harcol az Európában már rég nem létező őserdők visszaállításáért, s könyve lapjain meggyőzően érvel amellet, hogy a társak egészsége, jóléte és a teljes értékű erdei biológiai közösség érdekében miért is fontos, hogy az élő fák együtt éljenek halott s lassan korhadó rokonaikkal. Emellet nem habozik az erdővel kapcsolatos jóindulatú hiedelmekkel is foglalkozni, amit olvasva az ember kénytelen egyetérteni Tolkien túl sötét erdőktől riadozó hőseivel. A sötétben az erdő bizony nem oxigént termel, és ekkor csak a légmozgásnak köszönhető, hogy a levegő nem lesz még nehezebb a fák s a megannyi lebontó erdei organizmus által termelt rengeteg szén-dioxidtól. Sebaj, ezért bőven kárpótol az ekkor oxigénsátorként funkcionáló lombok nappali produkciója!

A könyv élvezeti értékét növeli a remek és szakszerű fordítás (Balázs István munkája), ráadásul a szaklektor Iványi Ákos is komolyan vette munkáját, s nemcsak fontos kiegészítésekkel látja el lábjegyzeteiben a könyvet, de ugyanott néha vitába is száll az alkalmanként a szakma számára is sarkosan fogalmazó szerzővel.

Fordította: Balázs István. Park, 2016, 216 oldal, 3490 Ft